

Izglītības un zinātnes
ministrija

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2027
Nacionālais
attīstības plāns

Projekts Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai"

OECD PIAAC PIEAUGUŠO PRASMJU DATU TĀLĀKIZMANTOŠANA CILVĒKKAPITĀLA ATTĪSTĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANĀ

Jeļena Muhina
Izglītības un zinātnes ministrijas
Profesionālās un pieaugušo izglītības
departamenta vecākā eksperte

26.04.2024.

Mūžizglītība – princips, ko raksturo mācīšanās visa mūža garumā

Pieaugušo izglītība nav saistīta ar konkrētu vecumu,
bet ar personas iekšējo vai ārējo motivāciju un apzinātu izvēli atgriezties izglītības procesā

Formālā izglītība

Izglītības programmas
Valsts atzīts izglītības dokuments, kvalifikācija
Izglītības likums
Prof. izglītības likums
Augstskolu likums

Neformālā izglītība

Neformālās izglītības programmas
Apliecība
Izglītības likums

Ikdienējās mācīšanās

(informal learning)
t.sk. dzīves un/vai darba pieredze

Atbalsta mērķa grupas definēšanai un statistikai biežāk izmanto: **vecumu**, izglītības / prasmju līmeni, nodarbinātības statusu, citas pazīmes

Vecuma kritēriju daudzveidība:

ES: 25-64 gadi
OECD: 16-65
UNESCO 15-74

PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA / MĀCĪŠANĀS

MĀCĪŠANĀS REZULTĀTI

Pieaugušo izglītība un prasmju attīstība starptautiskajos un Latvijas attīstību plānošanas dokumentos

Datos un analīzes balstītu cilvēkkapitāla attīstības prioritāšu un atbalsta pasākumu plānošana

ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi
līdz 2030. gadam

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
(Latvija 2030)

Latvijas ilgtspējīgas attīstības
stratēģija līdz 2040. gadam

Latvijas Nacionālais attīstības plāns
2021.–2027. gadam

Latvijas Nacionālais attīstības
plāns

Eiropas sociālo tiesību pīlārs

Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāns:
reforma: Ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas atbalsta
sistēmas pieaugušo izglītībai attīstība

Eiropas Prasmju programma

Izglītības attīstības
pamatnostādnes
2021.–2027. gadam
“Nākotnes prasmes
nākotnes sabiedrībai”

Nacionālās
industriālās politikas
pamatnostādnes
2021.–2027. gadam

Digitālās
transformācijas
pamatnostādnes
2021.–2027. gadam

Politikas
plānošanas
dokumenti

Politikas
plānošanas
dokumenti

Sociālās
aizsardzības un
darba tirgus politikas
pamatnostādnes
2021.–2027. gadam

Cilvēkkapitāla
attīstības stratēģija
līdz 2027. gadam
(izstrādes stadijā)

Citu nozaru / jomu
attīstības plānošanas
dokumenti

Izglītības paradigmas maiņa: pieaugušo izglītība ir būtisks instruments cilvēkkapitāla attīstībai un ekonomikas transformācijai

Mācību vajadzību prioritāšu noteicošie tendi

50% darbinieku
būs nepieciešama pārkvalificēšanās*

90% darbinieku
būs nepieciešamas digitālās prasmes*

69 tūkst. prognozētais iztrūkums pēc darbaspēka
ar prof. vidējo izglītību**

96 tūkst. - prognozētais pārpalikums ar vispārējo
vidējo izglītību un pamatzglītību**

65% profesiju pašlaik neeksistē (2030)**
47% profesiju būs automatizētas (2030)**

MĀCĪBU VAJADZĪBU APJOMI

Iedzīvotāju skaits (20-74 g.v.) ~ 1,3 milj. EUR

Nodarbinātie ~ 900 tūkst.

Bezdarbnieki ~ 70 tūkst.

Iesaistot tikai 30% iedzīvotāju un
pieņemot mācību izmaksas 600-1000 EUR apmērā

KOPĒJĀS INDIKATĪVAS IZMAKSAS

234-390

milj. EUR/gadā

PUBLISKAIS SEKTORS

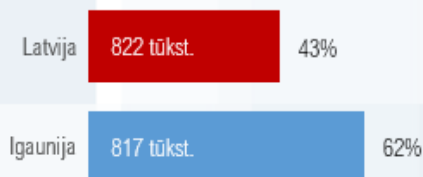
INDIVĪDS

UZŅĒMUMI

Cilvēkkapitāla attīstības stratēģijas (projekta) mērķi

DIGITĀLĀS PRASMES

iedzīvotāji ar pamata digitālajām prasmēm

MĒRĶIS

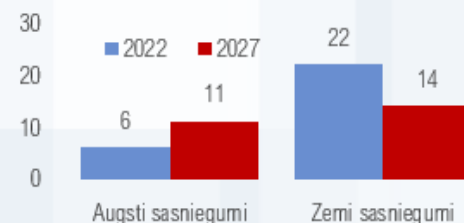
43% ↗ 80%

822 TŪKSTOŠI

1.5 MILJONI

PISA SNIEGUMS MATEMĀTIKĀ

Skolēnu (15 g. vecumā) mācību rezultāti, procentos

MĒRĶIS

6% ↗ 11%

VISMAZ 11% SKOLĒNU AR AUGSTIEM
SASNIEGUMIEM MATEMĀTIKĀ

VIDĒJĀ PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA

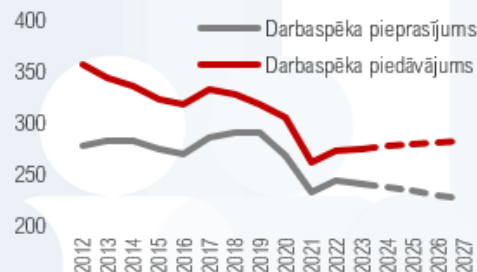
SASNIEGT

50/50

PROPORCIJU STARP VIDĒJĀS
PROFESIONĀLĀS UN VIDĒJĀS
VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS
PRETENDENTIEM SKOLĒNU VIDŪ
LĪDZ 2027. GADAM

MAZKVALIFICĒTI NODARBINĀTI

ar vidējo vispārējo un pamatzglītību, tūkstoši

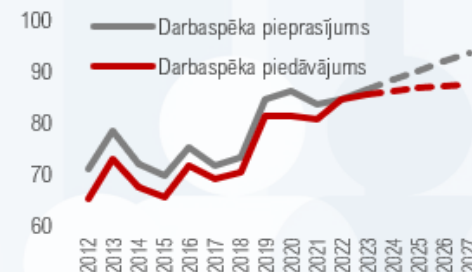

50 000

MAZKVALIFICĒTO PĀRKVALIFIKĀCIJA

STEM DEFICĪTS

tūkstoši

+6 000

ABSOLVENTI AR STEM PRASMĒM

IKT SPECIĀLISTI

2022.gadā, procentos no nodarbinātajiem

+10 000

IKT SPECIĀLISTI

Pieaugušo izglītības politikas mērķi un to sasniegšanas progress

Eiropas mērķis: vismaz 60% pieaugušo līdz 2030. gadam ik gadu būtu jāpiedalās mācībās

ES un nacionālā līmeņa mērķi pieaugušo izglītībā

Palielināt pieaugušo (25-64 gadi) dalību izglītībā

pēdējo četru nedēļu laikā pirms aptaujas:

7,4% (2019) → **10,7%** (2023). Mērķis: 12% (2027)

12 mēnešos → **47,5** (2016.) **52%** (2022). Mērķis: 54% (2027)

Palielināt nodarbināto dalību izglītībā apmaksāto darba stundu laikā:

36,6% (2019) → **47,9%** (2022) → **46,8%** (2023).

Mērķis: 55% (2027)

Uzlabot iedzīvotāju (16-74 gadi) digitālās prasmes

iedzīvotāji ar vismaz pamata digitālo prasmju līmeni:

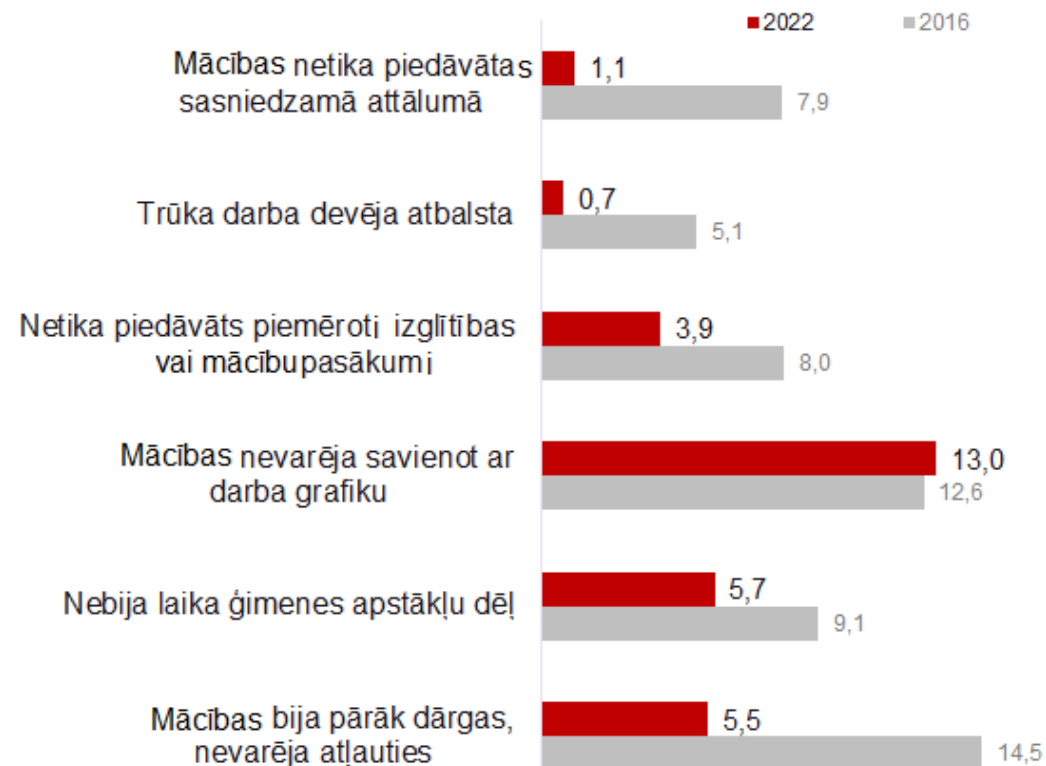
43% (2019) → **51%** (2022). Mērķis 58-80% (2027)

Mazināt iedzīvotāju īpatsvaru ar zemu izglītības līmeni

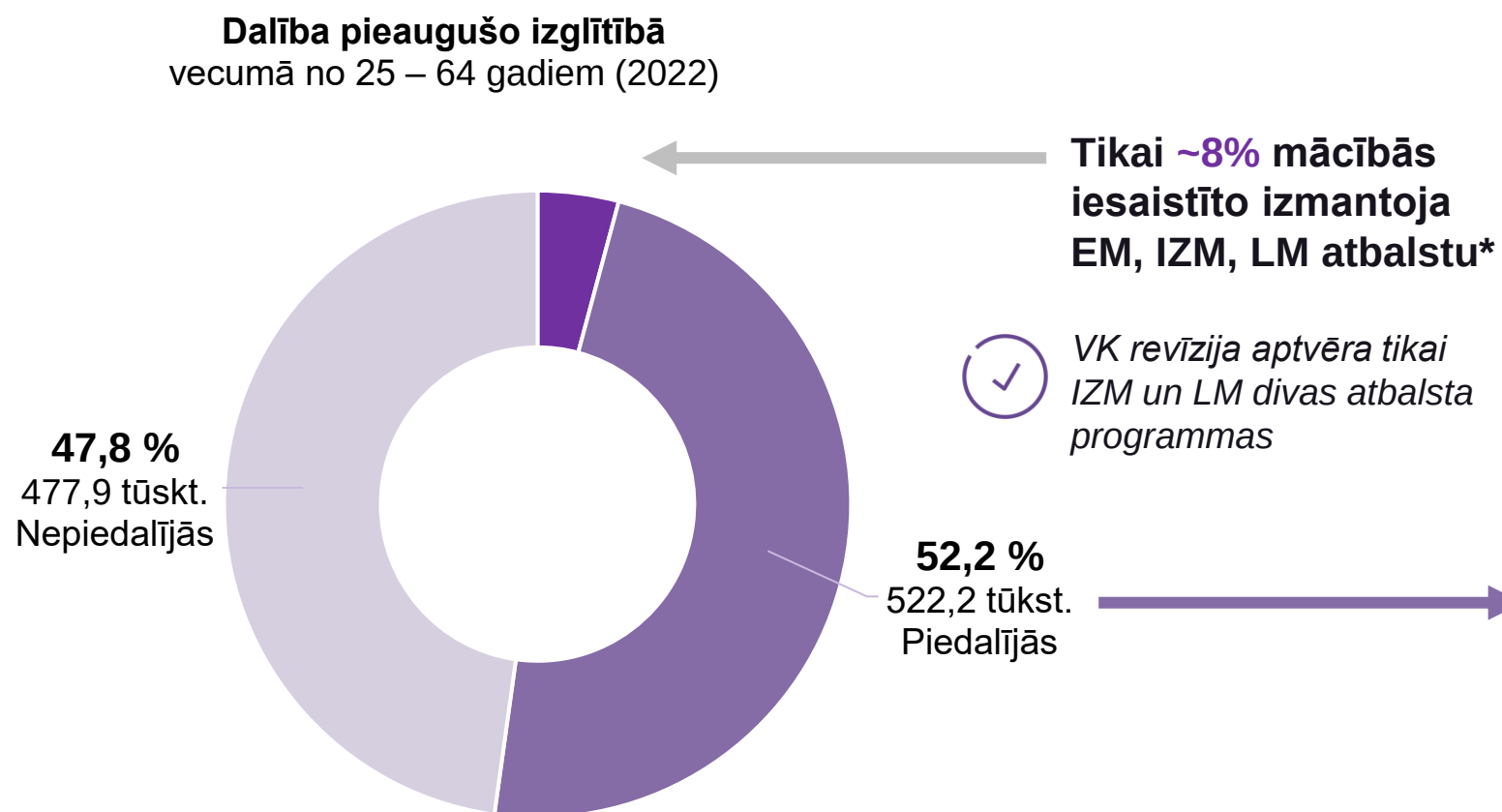
iedzīvotāji (15–74 gadi) tikai ar vispārējo vidējo izglītību:

26,2% (2019) → **22,3%** (2022). Mērķis: 21,3% (2024)

Faktori, kas traucē piedalīties pieaugušo izglītībā pēc nozīmīguma (%)

Latvijas iedzīvotāju dalība pieaugušo izglītībā

Citi finansēšanas avoti

- Privātais finansējums
- Valsts budžeta finansējums VI, PROF, AI
- Darba devēju organizētās / finansētās mācības
- Nozaru ministriju atbalsts nozaru specialistu profesionālajai pilnveidei
- ZM – Lauksaimniecības fonds, Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds u.c.
- VARAM – digitālās pamata prasmes
- Pašvaldības
- NVO un citi

Cilvēkkapitāla attīstības pārvaldības modelis

Saskaņā ar Cilvēkkapitāla attīstības stratēģiju (projekts)

Nozaru darba
tirgus prognozes,
ikgadējs datos
balstīts nozaru
vajadzību
pasūtījums

EM, darba devēji

Cilvēkkapitāla
prasmju
attīstības
pasūtījums un
rezultātu
uzraudzība

**Cilvēkkapitāla
attīstības padome,
Apvienotā pieaugušo
izglītības
koordinācijas
komisija**

Nozaru vajadzību
pasūtījuma
nodrošināšana
izglītības sistēmā
mērķa grupām /
prasmju
pārvaldības
risinājumu attīstība
/ izglītības satura
un programmu
kvalitātes kontrole

IZM

Mācību
dalībnieku
informēšana,
piesaiste un
apkalpošana

IZM, EM, LM

Darba tirgū
neiesaistīto
cilvēkresursu
piesaiste un
atbalsts

IZM, EM, LM

Mācību
dalībnieku –
nodarbinātības
monitorings un
analīze

EM

Pieaugušo izglītības monitoringa avoti

Iedzīvotāju izglītības, nodarbinātības un sociālās statistikas dati, uzņēmumu dati, ekonomikas rādītāji, dati par izglītības sniedzējiem un programmām

1. Mājsaimniecību vai personu aptaujas:

LFS – Darbaspēka apsekojums (Eurostat/CSP)

AES – Pieaugušo izglītības apsekojums (Eurostat/CSP)

DESI – Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (Eurostat/CSP)

2. Uzņēmumu aptaujas:

CVTS – Arod mācība uzņēmumos (Eurostat/CSP)

3. Administratīvie dati:

VIIS – Formālā izglītība (IZM)

Profesionālās un augstākās izglītības absolventu monitoringa dati (IZM/CSP)

Mācību dalībnieku nodarbinātības monitorings (EM/CSP)

4. ES Fondu projektu pieaugušo izglītības jomā dati

Līdz dalībai PIAAC Latvijas pieaugušo izglītības datu pilnvērtīga starptautiskā analīze nebija iespējama

Izglītības un zinātnes
ministrija

UZ SADARBĪBU!

IZM_gov_lv

Izglitibas.ministrija

Informācijas un datu avoti

- Darba tirgus prognozes 2040. gadam
- NVA pētījums par darba devējiem nepieciešamajām prasmēm (2022)
- Saeimas Analītikas dienesta pētījums «Pieaugušo IKT un valodu prasmes: to attīstīšanas iespējas un izaicinājumi Latvijā» (2021)
- Nodarbināto pieaugušo ar zemu kvalifikāciju efektīvākas iesaistes mācībās izvērtējums (2020)
- OECD Prasmju stratēģijas ziņojumi (2019., 2020.)
- OECD TSI «Atbalsts darba devējiem prasmju attīstības veicināšanā Latvijā» (2023)
- WEF – Pasaules Ekonomikas foruma ziņojumi
- *Education at a Glance* u.c. EK ziņojumi
- CEDEFOP datubāzes, pētījumi un ziņojumi

- **LFS (DSA)** – Darbspēka apsekojums (Eurostat, CSP)
- **AES (PIA)** – Pieaugušo izglītības apsekojums (Eurostat, CSP)
- **CVTS** – Arod mācība uzņēmumos
- **DESI** – Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa dati (digitālās prasmes, IKT)
- **Atbalsta programmu / Projektu dati**
- **Absolventu monitoringa dati**
- **VIIS – Valsts izglītības informāciju sistēma**
- **OECD PIAAC** - Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pieaugušo lasītprasmes, rēķināšanas un problēmu risināšanas prasmju novērtēšanas pētījums; «PISA pieaugušajiem» dati Q4 2024.

Publiskie resursi cilvēkkapitāla attīstībai

